

Sygn. I C 345/16

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 9 lutego 2017 r.

Sąd Okręgowy w Słupsku I Wydział Cywilny

w składzie następującym:

Przewodniczący:	SSO Beata Kopania
Protokolant:	sekr. sądowy Małgorzata Bugiel

po rozpoznaniu w dniu 9 lutego 2017 r. w Słupsku

na rozprawie

sprawy z powództwa Z. G.

przeciwko Skarbowi Państwa – Sądowi Rejonowemu w Słupsku

o ustalenie

1. oddała powództwo;
2. nie obciąża powoda kosztami procesu.

Na oryginale właściwy podpis

Sygn. akt IC 345/16

UZASADNIENIE

Powód, Z. G. wniósł przeciwko pozwanemu, Skarbowi Państwa - Sądowi Rejonowemu w Słupsku, pozew o ustalenie, że w latach 1980 – 1984 prowadził gospodarstwo rolne w P. o powierzchni 24 ha.

Na uzasadnienie podał, iż powyższe ustalenie jest powodowi niezbędne do wyliczenia renty wyrównawczej w związku z wypadkiem, którego doznał w dniu 14 kwietnia 1981r. Wskazał, że Sąd Wojewódzki w Słupsku wyrokiem z dnia 16 września 1983r. przyznał powodowi rentę w oparciu o ustalenie, że w latach 1980 - 1984 prowadził on gospodarstwo rolne o powierzchni 24 ha przeliczeniowych. Tymczasem Sąd Rejonowy w Słupsku, rozpoznający w 2014r. sprawę z powództwa Z. G. o podwyższenie przyznanej renty przyjął, że w latach 1980 – 1984 powód prowadził gospodarstwo rolne o powierzchni 15,5061 ha przeliczeniowych. Takie ustalenie zostało powtórzone przez Sąd Okręgowy w Słupsku, który rozpoznawał apelację powoda od wyroku z dnia 18 kwietnia 2014r. W tej sytuacji, wniesienie pozwu o ustalenie, że powód prowadził gospodarstwo rolne w P. o powierzchni 24 ha przeliczeniowych, stało się, zdaniem powoda, konieczne.

Pozwany, Skarb Państwa - Sąd Rejonowy w Słupsku, wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów procesu.

W pierwszej kolejności podniósł zarzut braku legitymacji procesowej biernej. Nadto podkreślił, że powód domaga się ustalenia faktów, a nie prawa, co jest niedopuszczalne w trybie art. 189 k.p.c. Wskazał też, iż opisane przez powoda orzeczenia sądowe dotyczące wysokości renty wyrównawczej są prawomocne, a sam powód nie wniósł środka zaskarżenia, który wzruszyłby ich treść. Nie wniósł również skargi o stwierdzenie niezgodności z prawem prawomocnego orzeczenia sądowego. Zatem, treść wyroku Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 18 kwietnia 2014r. oraz treść wyroku Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 30 września 2014r. są wiążące. Na koniec podniósł też, iż powód nie udowodnił odpowiedzialności pozwanego, ani na podstawie art. 417 k.c., ani na podstawie art. 417¹ k.c.

Sąd ustalił:

W dniu 14 kwietnia 1981r. powód uległ wypadkowi drogowemu. W tym czasie prowadził gospodarstwo rolne w P..

W związku z pourazową niezdolnością do pracy powód wystąpił do Sądu Wojewódzkiego w Słupsku przeciwko ubezpieczycielowi, (...) Zakładowi (...) o wypłatę renty wyrównawczej. Prawomocnym wyrokiem z dnia 16 września 1983r. Sąd Wojewódzki w Słupsku zasądził od (...) Zakładu (...) na rzecz powoda rentę wyrównawczą, poczynając od dnia 1 lutego 1983r. (sygn. IC (...)).

Następnie, powód wniósł pozew o podwyższenie renty wyrównawczej i sprawa ta toczyła się w Sądzie Wojewódzkim w Słupsku pod sygn. IC (...). Sąd Apelacyjny w Gdańsku rozpoznający apelację powoda, wyrokiem z dnia 4 października 1991r. podwyższył rentę wyrównawczą zasądzoną na rzecz powoda (sygn. akt (...)).

Dalej, prawomocnym wyrokiem z dnia 13 grudnia 1995r. Sąd Rejonowy w Słupsku, wskutek kolejnego pozwu Z. G., podwyższył rentę wyrównawczą powodowi, poczynając od dnia 1 października 1995r. do kwoty 470 zł. miesięcznie, poczynając od dnia 1 października 2005r. (sygn. (...)).

U podstaw powyższych orzeczeń leżało ustalenie, że powód utracił zdolność do samodzielnego prowadzenia gospodarstwa rolnego o około 1/3 w stosunku do tej zdolności sprzed wypadku, a także, że bezpośrednio przed wypadkiem prowadził on gospodarstwo rolne w P. o powierzchni 24 ha.

Pozwany ubezpieczyciel wówczas nie kwestionował powierzchni gospodarstwa rolnego uprawianego przez powoda w latach 1980 – 1984, przyjętego do ustaleń dotyczącej należnej powodowi renty wyrównawczej.

Dowód: pozew ze sprawy (...), k. 2 – 6 akt SR w Słupsku (...), uzasadnienie wyroku Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 18 kwietnia 2014r., k. 384 – 394 akt SR w Słupsku (...).

W dniu 12 listopada 2008r. powód złożył do Sądu Rejonowego w Słupsku pozew przeciwko (...) Zakładowi (...) o podwyższenie renty wyrównawczej za okres od dnia 1 października 2005r. do dnia 31 października 2008r. do zapłaty równowartości 33 % wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym. Nadto wniósł o zasądzenie na jego rzecz kwoty 7.652 zł. tytułem wyrównania różnicy między świadczeniem wypłaconym w okresie od 1 listopada 2005r. do 31 października 2008r. a należnym po podwyższeniu renty przez sąd. Zgłosił również żądanie podwyższenia renty począwszy od dnia 1 października 2008r. do wysokości stanowiącej 33% wysokości przeciętnego dochodu z pracy w indywidualnym gospodarstwie rolnym. Sprawa została zarejestrowana pod sygn.(...).

W sprawie tej pozwany ubezpieczyciel wniósł o oddalenie powództwa, kwestionując podstawę żądań i wysokości dochodzonego roszczenia. Wśród zarzutów, które podniósł, był ten, iż renta należna powodowi winna być wyliczona przy uwzględnieniu obszaru gospodarstwa powoda według hektarów przeliczeniowych, a powód tej wielkości nie podał.

Sąd Rejonowy, w oparciu o twierdzenia powoda co do działek wchodzących w skład gospodarstwa rolnego w P., zwrócił się do Urzędu Gminy w S. o podanie powierzchni działek rolnych wymienionych przez powoda w ha przeliczeniowych. Pismem z dnia 10 września 2009r. Urząd Gminy w S. udzielił odpowiedzi, w której podał żadaną powierzchnię w ha przeliczeniowych.

Sąd Rejonowy w Słupsku w dniu 18 kwietnia 2014r. wydał wyrok, w którym podwyższył rentę wyrównawczą powoda. Poczynił jednocześnie ustalenie, że w dacie wypadku powód był właścicielem gospodarstwa rolnego położonego w P. o powierzchni 15,5061 ha przeliczeniowych.

Sąd Okręgowy w Słupsku wyrokiem z dnia 30 września 2014r. oddalił apelację powoda. W uzasadnieniu wskazał, że związanie wyrokiem lub zawartą ugodą dotyczy jedynie zasady odpowiedzialności dłużnika o stopnia tej odpowiedzialności, w tym przyczynienia się poszkodowanego do szkody. Sąd nie jest natomiast związany sposobem jej wyliczenia zastosowanym w umowie stron lub wyroku zasądzającym rentę. Podał dalej, że skoro okoliczności rzutujące na wysokość renty ulegają zmianom, a jednocześnie strona pozwana w sprawie (...)podniosła zarzut nieprawidłowości w ustaleniu wielkości gospodarstwa rolnego powoda przyjętego za podstawę ustalenia wielkości renty, to rzeczą sądu było odnieść się do tego zarzutu i w konsekwencji zarzut ten zbadać. Wskazał też, że ustalenia sądu dotyczące powierzchni gospodarstwa rolnego powoda w P. są prawidłowe.

Dowód: pismo Urzędu Gminy w S. z dnia 10 września 2009r., k. 8 – 9, wyrok Sądu Rejonowego w Słupsku z dnia 18 kwietnia 2014r., k. 373 wraz z uzasadnieniem, k. 373, k. 384 – 394 akt SR w Słupsku o sygn. (...), wyrok Sądu Okręgowego w Słupsku z dnia 30 września 2014r. wraz z uzasadnieniem, k. 435, k. 440 – 453 akt SR w Słupsku o sygn. (...).

W 2015r. powód zwrócił się do Urzędu Gminy w S. z wnioskiem o podanie mu informacji na temat powierzchni dzierżawionych przez powoda gruntów w P. w latach 1981 – 1984. Urząd Gminy w S. wskazał, że nie jest w posiadaniu umowy dzierżawy, w oparciu o którą byłby w stanie udzielić powodowi odpowiedzi. Podał, że urząd nie jest w posiadaniu dokumentów sprzed 2006r.

Dowód: pismo Urzędu Gminy w S. z dnia 14 stycznia 2015r., k. 14, pismo Urzędu Gminy w S. z dnia 31 sierpnia 2015r., k. 15.

Sąd zważył:

Powództwo nie zasługuje na uwzględnienie.

Stan faktyczny w niniejszej sprawie został oparty na niekwestionowanych dokumentach załączonych do pozwu oraz dopuszczonych z urzędu ze sprawy (...). Ich autentyczność nie była kwestionowana. Rozstrzygnięcie sprawy sprowadza się do oceny prawnej zgłoszonego żądania.

Powód domagał się ustalenia, że gospodarstwo rolne, które prowadził w P. w latach 1980 – 1984, miało powierzchnię 24 ha, a na poparcie powyższego przywołał uzasadnienie orzeczeń sądowych, które właśnie w oparciu o taką powierzchnię ustalały wysokość należnej powodowi renty wyrównawczej.

Pozwany podniósł szereg zarzutów wobec powództwa, w pierwszej kolejności – zarzut braku legitymacji procesowej biernej.

Zarzut ten jest zasadny.

Wskazać należy, iż podstawą prawną zgłoszonego roszczenia jest art. 189 k.p.c. W myśl tego przepisu, powód może żądać ustalenia przez sąd istnienia lub nieistnienia stosunku prawnego lub prawa, gdy ma w tym interes prawny.

Powództwa o ustalenia nie można kierować wobec kogokolwiek, lecz jedynie wobec podmiotu, który jest prawnie zainteresowany wynikiem postępowania. Powództwo o ustalenie istnienia prawa lub stosunku prawnego powinno być skierowane przeciwko podmiotowi, który istnienie tego prawa, stosunku prawnego, względnie faktu o charakterze prawotwórczym, kwestionuje, czy też narusza. Skierowanie powództwa jest dopuszczalne również przeciwko konkretnemu pozwanemu, tj. osobie, która niekoniecznie będąc stroną stosunku prawnego lub prawa objętego petitum pozwu, pozostaje w takim związku z tym stosunkiem prawnym, że stwarza przynajmniej potencjalne zagrożenie prawnie chronionym interesom powoda (por. m.in. uzasadnienie uchwały SN z dnia 25 stycznia 1995 r.,

(...), OSNC (...), nr (...), poz. (...); wyrok SN z dnia 16 listopada 2000 r., I(...), LEX nr (...), wyrok SN z 22 listopada 2002 r., (...), niepubl.).

Odnosząc powyższe do realiów niniejszej sprawy, stwierdzić kategorycznie należy, że Skarb Państwa - Sąd Rejonowy w Słupsku nie jest podmiotem, który jest prawnie zainteresowany ustaleniem powierzchni gospodarstwa rolnego powoda prowadzonego w P. w chwili wypadku. Sąd jest organem władczym, do którego obowiązków należało rozstrzygnięcie żądania powoda w zakresie wysokości renty w oparciu o zaproponowane przez strony dowody, w zakresie podniesionych zarzutów strony przeciwnej. Sąd, ani nie stwarza zagrożenia dla prawa powoda, ani nie staje przeciwko powodowi, jeśli chodzi o ustalenie powierzchni gospodarstwa rolnego. Sąd jedynie rozstrzygał spór pomiędzy powodem a (...) SA w W. w zakresie wysokości renty należnej powodowi. Powierzchnia gospodarstwa rolnego była jedną z przesłanek, która Sąd był obowiązany wziąć pod uwagę, by rozstrzygnąć spór w sprawie (...) (...). Sąd Rejonowy w Słupsku oraz Sąd Okręgowy w Słupsku przedstawił stanowisko prawne w zakresie zgłoszonego przez powoda żądania w kontekście zgromadzonych w sprawie (...) dowodów.

Powyższe prowadzi do wniosku, że Skarb Państwa - Sąd Rejonowy w Słupsku nie posiada legitymacji procesowej biernej w niniejszej sprawie. Pozew o ustalenie winien być bowiem skierowany wobec podmiotu, który rości sobie prawo wobec powoda. Taka sytuacja nie zachodzi w tej sprawie.

Już sama ta okoliczność skutkuje oddaleniem powództwa Z. G..

Warto jednak wskazać, że powód nie ma też interesu prawnego w ustaleniu powierzchni gospodarstwa rolnego w P.. Interes taki bowiem nie istnieje, jeśli możliwe jest wytoczenie powództwa o świadczenie. To właśnie w sprawie o podwyższenie renty powód mógł i powinien był wykazywać, udowadniać, że jego gospodarstwo w dniu wypadku miało deklarowaną przez niego powierzchnię w ha przeliczeniowych.

Mając na uwadze powyższe rozważania, sąd powództwo Z. G. oddalił, na podstawie art. 189 k.p.c. stosowanego a contrario.

Sąd nie obciążył powoda kosztami procesu na podstawie art. 102 k.p.c., mając na uwadze okoliczność, że sytuacja materialna i zawodowa powoda jest trudna. Uzyskuje on niewielki dochód i zmaga się do dzisiaj ze skutkami wypadku samochodowego z 1981r. Nadto, sąd miał na uwadze okoliczność, że zgłoszone żądanie wymagało oceny prawnej, której nie można byłoby wymagać od powoda. Powód wytoczył powództwo, będąc przekonany o słuszności swego żądania.

Na oryginale właściwy podpis